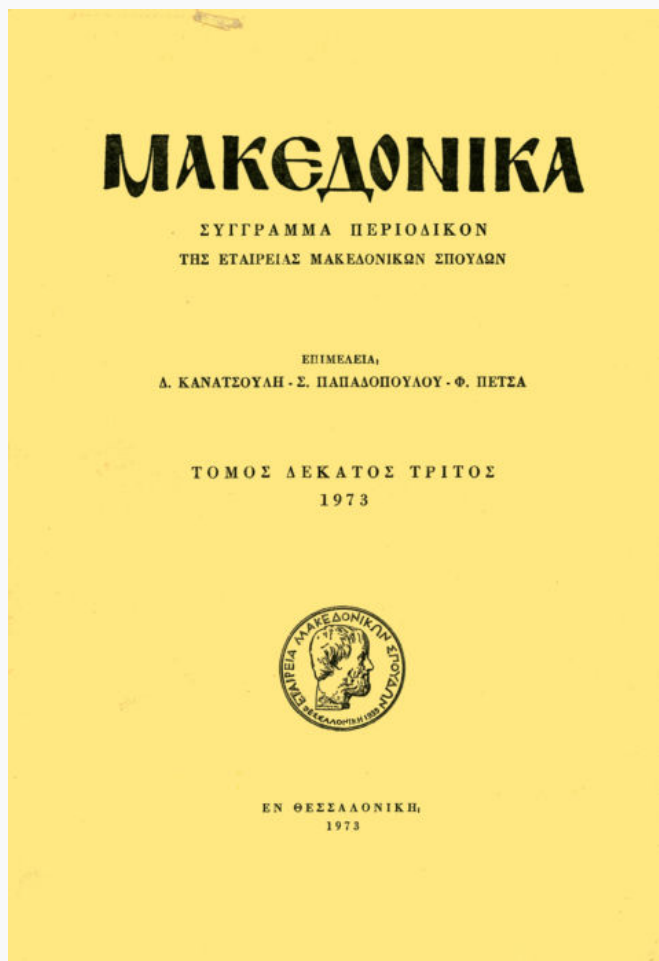


## Μακεδονικά

Τόμ. 13, Αρ. 1 (1973)



Για μερικούς άγνωστους Σιατιστινούς απόδημους στο Βελιγράδι κατά τα έτη 1826 και 1845

Ιωάννης Α. Παπαδριανός

doi: [10.12681/makedonika.917](https://doi.org/10.12681/makedonika.917)

Copyright © 2014, Ιωάννης Α. Παπαδριανός



Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

### Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπαδριανός Ι. Α. (1973). Για μερικούς άγνωστους Σιατιστινούς απόδημους στο Βελιγράδι κατά τα έτη 1826 και 1845. *Μακεδονικά*, 13(1), 436–439. <https://doi.org/10.12681/makedonika.917>

και Βόρειο Μακεδονία. Πρόκειται για τον Πάνο Μειντάνη που έγραψε στη σελ. 18 της εργασίας μου «Οί Μακεδόνες κατά την επανάστασιν του 1821» (έκδοσις τρίτη). Ο διάσημος αυτός κλέφτης και άργότερον άρματολός κατήγετο καθ' όλας τās ενδείξεις από το χωρίον Ράκοβον των Σερβίων της Δυτικής Μακεδονίας, ή δέ δράσεις του ήρхисε με τās μεγάλας ληστείας που ένήργησε εις το χωρίον Μοσχολούρι της 'Ελασσόνας (πανηγύρι) και έφθανε έως τη Βουλγαρία (πανηγύρι της Δόλιανης). Τα κυριότερα κρησφύγετα του Μειντάνη στη Μακεδονία εύρισκοντο εις τās δασωμένα βουνά της Σιάπκας (Τιτάριον) εις το Μουρίκι (Βλάτση-Σισάνιον). Άλλην έστιαν κλεφτών αναφέρει ο 'Εβλιά εις το Κιουσταντίλ, Ντουπνίτσα, Σαμάκοβο και έως τη Σόφια. Έναντίον των κλεφτών αυτών είχαν οργανώσει οί Τούρκοι πολλές έκστρατείες χωρίς μεγάλη άποτελέσματα. Από τα τουρκικά άρχειακά έγγραφα που έδημοσίευσα στις σχετικές εργασίες μου περί κλεφτών δύναται νά εξαχθί το συμπέρασμα ότι οί 'Ελληνες κλέφτες συνειργάζοντο και με Σλάβους κλέφτες των Βαλκανίων και ιδίως Βουλγάρους και με αυτούς ένήργησαν δύο επιδρομές ληστρικές κατά της πόλεως του Μοναστηρίου, ως έγραψε, χωρίς ν' αποκλείω και σύμπραξιν Άλβανών κλεφτών. 'Η προσεκτική μελέτη των τουρκικών πηγών διά τούς κλέφτες του Βαλκανικού χώρου γενικότερον δικαιώνει όσα έγραψε ο Γερμανός ιστορικός Grosen εις το έργον του «Die Balkan Haiducken», με το όποϊον ήσχολήθην εις τās «Μακεδονικά», τ. 11 (1971), σελ. 117-425.

Το όνομα του Πάνου Μειντάνη συναντάται ως Bano, Babo, Yabo, Tabo και δύναται νά προκαλέση εις τούς άσχολουμένους με τούς κλέφτες των Βαλκανίων συγγραφείς σύγχισιν, παρ' όλον ότι εις τās περισσότερα και πλέον ευάγνωστα έγγραφα συναντάται το όνομα Bano ή Πάνο. Οί περιοχές όμως που έζησε και έδρασε τα περισσότερα χρόνια ο Πάνος (1660-1670), άνήκουν εις την 'Ελληνικήν Μακεδονίαν και αυτές είναι της Καστοριάς, 'Εδεσσας, Βέροιας, Πτολεμαΐδος (Σισάνιον-Πεκρεβενίκος-Βλάστη), Σέρβια, 'Ελασσόνα, Τρίκαλα και ως έκ τούτου ούδεμία δύναται νά υπάρξη άμφιβολία περί της ελληνικής του καταγωγής, την όποιαν άμφισβητεί πως ή Β. Cvetkova εις το έργον της περί των Βουλγάρων χαιδούκων. 'Ο Πάνος Μειντάνης συνελήφθη αιχμάλωτος κατόπιν προδοσίας από τούς Τούρκους κατά τον Μάρτιον του 1700 και μεταφερθείς εις την Θεσσαλονίκην έθανατώθη. Άλλος είναι ο Πάνος Μειντάνης από την Κατούνα της Αιτωλοακαρνανίας που έφρονεύθη πολέμων τούς Τούρκους εις το Γαρδίκι του 'Ασπροποτάμου ή εις το 'Αγγελόκαστρον κοντά στο Λιθωρίκι το έτος 1717, όπως γράφει ο καθηγητής κ. 'Απ. Βακαλόπουλος εις τās «Ελληνικά», τ. 13 (1954), σ. 160. Βλέπε και 'Ι. Βασδραβέλλη, 'Αρματολοί και κλέφτες εις την Μακεδονίαν, Β' έκδοσις, σελ. 35 ύποσ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

#### ΓΙΑ ΜΕΡΙΚΟΥΣ ΑΓΝΩΣΤΟΥΣ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟΥΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥΣ ΣΤΟ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1826 ΚΑΙ 1845

'Ο Σέρβος ιστορικός Душан Поповић στο τέλος του γνωστού του βιβλίου «Ο cincarima» (Για τούς Κουτσόβλαχους) μās δίνει έναν κατάλογο από όνοματεπώνυμα Μακεδόνων, οι όποιοι έζησαν και έδρασαν κατά τούς χρόνους της τουρκοκρατίας στις βόρειες χώρες της Βαλκανικής<sup>1</sup>. Στόν κατάλογο αυτόν του Σέρβου ιστορικού βρίσκουμε και αρκετούς Σιατι-

1. Душан Ј. Поповић, О cincarima. Prilozi pitanju postanka našeg gradjanskog društva (=Για τούς Κουτσόβλαχους. Συμβολές στο πρόβλημα της δημιουργίας της άστικής μας τάξης), β' έκδ., Beograd 1937, σ. 313-480.

στινούς, οί όποιοί είχαν έγκατασταθί κατά τούς ίδιους χρόνους στό Βελιγράδι'. 'Επίσης όρισμένοι Σιατιστινοί απόδημοι στή γιουγκοσλαβική πρωτεύουσα αναφέρονται στό Λευκώμα, πού εξέδωσε πρόσφατα ό Σύλλογος Σιατιστινών τής Θεσσαλονίκης².

Σέ δύο όμως πηγές, σέ μιá ελληνική και μιá σλαβοελληνική, διαπιστώσαμε τήν ύπαρξη μερικών Σιατιστινών έγκατεστημένων στό Βελιγράδι κατά τά έτη 1826 και 1845, τούς όποιους τά παραπάνω έργα δέν έχουν ύπ' όψη τους. Καί ίδού οί Σιατιστινοί αύτοί, όπως άκριβώς τούς αναφέρουν οί πηγές μας.

Έπώνυμο	Όνομα	Χρόνος παραμονής
Georgiević	Dimitrie	1845³
Georgiević	Lazar	1845⁴
Georgiević	Lampros	1845⁵
Κασνάρη	Πάντος	1826⁶
Konstantinović	Teodor	1845⁷

1. Ρορονιό, Ο cincarima, σ. 358, 375, 430, 474.

2. Σιατιστέων Μνήμη. Λευκώμα Συλλόγου Σιατιστέων Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1972, σ. Γ 147.

3. Βλ. στόν Κατάλογο συνδρομητών, ό όποιος, χωρίς άρίθμηση σελίδων, ύπάρχει στό τέλος, και συγκεκριμένα μετά τή σελίδα 136 τού έργου: Rukovodstvo k brzom i lakom naučenju grečeskogisrpskog ezika od Georgija Kiridisa i Evtimija Avramovića, U Beogradu. Pri Pravitelstvenoj Knjigoprečatni, 1845 (στή συνέχεια: Kiridis-Avramović, Rukovodstvo. κατάλ. συνδρ.). Τό βιβλίό αύτό φέρει παράλληλα και τόν έξής ελληνικό τίτλο: Χειραγώγια εις τήν ταχειάν και εύκολον μάθησιν τής Γραικικής και Σερβικής γλώσσης υπό Γεωργίου Κυρίδου και Εδθυμίου Άβραμοβίκι, 'Εν Βελιγραδίω, 'Εκ τής Τυπογραφίας τής Κυβερνήσεως 1845. Για τόν τίτλο τού έργου αύτου πρβλ. Ν. Δελιαλή, Κατάλογος έντύπων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης. Μέρος ΙΙ. 'Εντυπα εκδόσεων 1833-1912 πλύν των ξενογλώσσων, Θεσσαλονίκη, 1964, σ. 217, άριθ. 1217.

4. Kiridis-Avramović, Rukovodstvo' κατάλ. συνδρ.

5. Kiridis-Avramović, Rukovodstvo' κατάλ. συνδρ. Σύμφωνα με τή μαρτυρία τής πηγής μας αύτης, τό όνομα τού πατέρα τού Lampros Georgiević άρχιζε με τό γράμμα Ρ.

6. Βλ. στόν Κατάλογο συνδρομητών, ό όποιος, χωρίς άρίθμηση, ύπάρχει μετά τή σελίδα 94 τού βιβλίου: 'Επιτομή Φυσικής 'Ιστορίας μεταφρασθεΐσα μέν εκ τού Λατινικού εις τήν καθ' ήμάς όμιλουμένην άπλοελληνικήν γλώσσαν παρά Γεωργίου Δ. Κλήδους τού εκ Κοζάνης τής Μακεδονίας, σχολαρχούντος έν τή κατά Ζέμονα 'Ελληνική Γυμνασίω. Τύποις δέ εξέδόθη δαπάνη τού έν έμποροις τιμωτάτου κυρίου Γεωργίου Δ. Ζήση, τού εκ Κοζάνης. 1826. 'Εν Πέστη παρά τή εγγενεί Ματθαίω Τράττηνερ τή εκ Πετρόζας (στή συνέχεια: Κλήδους, 'Επιτομή Φυσικής 'Ιστορίας' κατάλ. συνδρ.). Για τόν τίτλο τού έργου αύτου πρβλ. Ν. Δελιαλή, Κατάλογος έντύπων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης. Μέρος Ι. 'Εντυπα εκδόσεων 1494-1832 πλύν των ξενογλώσσων, Θεσσαλονίκη 1948, σ. 128, άριθ. 482 και Endre Horváth, Magyar-Görök Bibliografia (= Ούγγροελληνική Βιβλιογραφία), Budapest 1940, σ. 48, άριθ. 56. 'Εδώ θεωρούμε άναγκαΐο νά σημειώσουμε ότι βρίσκουμε νά κατοική στό Βελιγράδι ένας 'Ηπειρώτης, ό όποιος έχει τό ίδιο όνοματεπώνυμο με τό Σιατιστινό μας αύτόν απόδημο (βλ. Ρορονιό, Ο cincarima, σ. 384).

7. Kiridis-Avramović, Rukovodstvo' κατάλ. συνδρ.

Ἐπώνυμο	Όνομα	Χρόνος παραμονῆς
Lazarević	Manojlo	1845 <sup>1</sup>
Lazarević	Teodor	1845 <sup>2</sup>
Lazaru	Ioann	1845 <sup>3</sup>
Makarievic	Mihail	1845 <sup>4</sup>
Marantu	Vasilie	1845 <sup>5</sup>
Πασιώτας	Δημήτριος	1826 <sup>6</sup>
Πυρίνη	Δημήτριος	1826 <sup>7</sup>
Πυρίνη	Σπειρίδων (sic)	1826 <sup>8</sup>

“Ὅπως θὰ εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἐπώνυμα τῶν Σιατιστινῶν ἀποδήμων στὸ Βελιγράδι, ποὺ ἀναφέραμε στὴν ἐργασία μας αὐτὴ λήγουν σὲ *ić*, ἔχουν δηλαδὴ καθαρὰ τὴν κατάληξιν ποὺ φέρουν τὰ ἐπώνυμα τῶν Σέρβων. Τὸ πρᾶγμα ἀκριβῶς αὐτὸ ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ δύσκολα προβλήματα ποὺ ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐρευνα τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ποὺ εἶχαν μεταναστεύσει κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας στὶς βόρειες χῶρες τῆς Βαλκανικῆς. Ὁ νεώτερος δηλαδὴ ἱστορικὸς πρέπει κατὰ τὴν ἐρευνά του νὰ προσέχη πολὺ, γιατί κάτω ἀπὸ τὰ ἐπώνυμα μὲ τὴν σερβικὴν κατάληξιν *ić* κρύβονται πολλὲς φορὲς Ἑλληνες ἀπόδημοι. Πῶς ὅμως μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ τὸ φαινόμενο αὐτό; Ἀπλούστατα, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες μας ἀποδήμους στὶς βόρειες βαλκανικὲς περιοχές, γιὰ λόγους καθαρὰ ἐπαγγελματικῶς, ἔδιναν στὰ ἐπώνυμά τους τὴν μορφὴ τῶν ἐπωνύμων τῆς ἐθνικῆς ὁμάδας, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τὴν πλειοψηφία τῶν περιοχῶν αὐτῶν, δηλαδὴ τῆς σερβικῆς. Ἔτσι, ὁ Γεωργίου ἢ Γεωργιάδης μεταβλήθηκε σὲ Georgievic ἢ Djordjevic, ὁ Λαζάρου ἢ Λαζαρίδης σὲ Lazarevic, ὁ Δημητρίου ἢ Δημητριάδης σὲ Dimitrijevic, ὁ Κωνσταντίνου ἢ Κωνσταντινίδης σὲ Konstantinovic, ὁ Θεοδώρου ἢ Θεοδωρίδης σὲ Teodoro-

1. Kiridis-Avrarnovic, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

2. Kiridis-Avrarnovic, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

3. Kiridis-Avrarnovic, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

4. Kiridis-Avrarnovic, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

5. Kiridis-Avrarnovic, Rukovodstvo· κατάλ. συνδρ.

6. Βλ. Κλειδούος, Ἐπιτομὴ Φυσικῆς Ἱστορίας· κατάλ. συνδρ. Ὁ Dusan Porovic, O cincarina, σ. 430, στηριζόμενος σὲ ἀξιόπιστη πηγὴ, ἀναφέρει ἓνα Pašota Dimitrie, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ στὸ Βελιγράδι τὸ ἔτος 1847. Δυστυχῶς, ὁ Σέρβος ἱστορικὸς δὲ μνημονεύει τὴν πατρίδα τοῦ Ἑλλήνα αὐτοῦ ἀποδήμου, ὁπότε θὰ μπορούσαμε νὰ διευκρινίσουμε τίς σχέσεις του μὲ τὸ Σιατιστίν, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀπασχολεῖ ἐδῶ. Πάντως, ἂν παραδεχτοῦμε ὅτι ὁ Pašota, τὸν ὁποῖο ἀναφέρει ὁ Porovic, καὶ ὁ Πασιώτας, τὸν ὁποῖο μνημονεύει ἡ πηγὴ μας, εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπο, τότε μπορούμε νὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Σιατιστινὸς αὐτὸς στὰ 1847 ζῆ ἀκόμη στὴ Γιουγκοσλαβικὴ πρωτεύουσα. Ἀπόγονοι τῆς οἰκογενείας Πασιώτα ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ σήμερα καὶ ζοῦν στὴ Σιάτιστα, Θεσσαλονίκη καὶ σ' ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Τὴν πληροφορία τὴν ὀφείλω στὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Δημήτριο Κανατσούλη, τὸν ὁποῖο θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νὰ εὐχαριστήσω καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ θερμὰ.

7. Τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ Δημητρίου Πυρίνη ἀρχίζει μὲ τὸ γράμμα Χ. (βλ. Κλειδούος, Ἐπιτομὴ Φυσικῆς Ἱστορίας· κατάλ. συνδρ.).

8. Ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου Σιατιστινοῦ, τοῦ Δημητρίου Πυρίνη (βλ. Κλειδούος, Ἐπιτομὴ Φυσικῆς Ἱστορίας· κατάλ. συνδρ.).

νίς κ.λ.<sup>1</sup>. Είχε όμως το γεγονός αυτό αρνητικές επιπτώσεις στην εθνική τους συνείδηση; Για να μην κατηγορηθούμε ως σωβινιστές, θά αφήσουμε να απαντήσει στο ερώτημα αυτό ένας άλλος Βαλκάνιος Ιστορικός, ο Σέρβος Dušan Poronić. "Ο Σέρβος αυτός έρευνητής, στηριζόμενος σε αδιάσειστα ιστορικά στοιχεία, απέδειξε κατά τρόπο σαφή ότι η αλλαγή των επωνύμων των Μακεδόνων απόδημων δεν είχε καμιά σχέση με τις σκέψεις, τα αισθήματα και τις ενέργειές τους<sup>2</sup> και ότι η ελληνική συνείδηση των αποδήμων αυτών ήταν τόσο έντονη, ώστε ο ήγεμόνας της Σερβίας Miloš Obrenović υποχρεώθηκε να εκδώσει στα 1827 διαταγή, με την οποία τους απαγόρευε να δίνουν στους έαυτούς τους το όνομα "Ελληνες".

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ

# Ο ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΥΡΝΟΒΟΥ ΠΕΛΑΓΟΝΙΑΣ

"Αναδιφών εις το 'Ιστορικόν 'Αρχεῖον Μακεδονίας ἀνεύρον ἀντίγραφον τοῦ ἀνεκδότου καὶ ἀγνώστου ἄλλοθεν Κανονισμοῦ τῆς 'Ελληνικῆς 'Ορθοδόξου Κοινότητος Τυρνόβου Πελαγονίας<sup>4</sup>, ψηφισθέντος τὴν 6ην 'Απριλίου 1901. Τὸ ἐκ χάρτου λῖαν ἐφαρμόμενον ἀντίγραφον, διαστάσεων 59 x 40, ἀπόκειται εἰς τὸ διασωθὲν τμήμα τοῦ ἀρχείου τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Πελαγονίας, φάκ. 34 (= "Ἐγγραφα καὶ ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Μητροπολίτην Πελαγονίας). Πρόκειται περὶ ἐπισήμου ἐγγράφου θεωρηθέντος παρὰ τοῦ γραμματέως τῆς Μητροπόλεως Μιχαὴλ 'Ιωαννίδου, βεβαιωθέντος παρὰ τοῦ πρωτοσυγγέλλου 'Ιωακείμ<sup>5</sup> καὶ ἐπιβεβαιωθέντος παρὰ τοῦ Μητροπολίτου 'Αμβροσίου<sup>6</sup>. 'Ο Κανονισμὸς οὗτος, ὡς καὶ

1. Πρβλ. σκέψεις Ρορονιτς, Ο cincarima, σ. 31.

2. Βλ. Ρορονιτς, Ο cincarima, σ. 30.

3. Βλ. Ρορονιτς, Ο cincarima, σ. 25. Πρβλ. καὶ 'Ιωάννου Α. Παπαδριανού, "Ένας μεγάλος Κοζάνιτης απόδημος: Εὐφρόνιος Ραφαήλ Παπαγιαννούσης-Πόποβιτς (Έκδοση Συνδέσμου Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Νομοῦ Κοζάνης, ἀριθ. 9), Θεσσαλονίκη 1973, σ. 13.

4. Περὶ τῆς κομπολόεως Τυρνόβου βλ. Παντ. Τσάλλη, Τὸ δοξασμένο Μοναστήρι, ἥτοι ἱστορία τῆς πατριωτικῆς δράσεως τῆς πόλεως Μοναστηρίου καὶ τῶν περιχώρων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1830 μέχρι τοῦ 1903, Θεσσαλονίκη 1932, σ. 83-84. 'Απ. Βακαλοπούλου, 'Ιστορία τῆς Μακεδονίας, 1354-1833, Θεσσαλονίκη 1969, σ. 448-450. Κωνστ. 'Αν. Βαβούσκου, 'Η συμβολὴ τοῦ 'Ελληνισμοῦ τῆς Πελαγονίας εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Νεωτέρας 'Ελλάδος, Θεσσαλονίκη (ΙΜΧΑ, ἀρ. 30) 1959, passim. Στ. Ι. Παπαδόπουλου, 'Εκπαιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ 'Ελληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα τῆς τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη (ΕΜΣ-Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 31) 1970, σ. 137-138, 144-147. Εἰς τὰ δύο τελευταῖα βιβλία ἅπασα ἡ περὶ Τυρνόβου καὶ Πελαγονίας ἐν γένει βιβλιογραφία.

5. 'Ιωακείμ Σιγάλλας (Μυτιλήνη 1881-Θεσσαλονίκη 1965), Μητροπολίτης πρ. Διδυμοτείχου. 'Εχειροτονήθη διάκονος ἐν Μοναστηρίῳ, ἐνθα διετέλεσε πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως καὶ καθηγητὴς εἰς τὰς σχολὰς μέσης ἐκπαίδευσως.

6. 'Αμβρόσιος Σταυρινός (Κωνσταντινούπολις 1854-1931). Μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ 'Αχριδῶν (ἔδρα Κρούσσοβον) 1895-1896, Σκοπίων 1896-1900, Πελαγονίας 1900-1903. 'Απέθανεν ὡς Μητροπολίτης Δέρκων.